

Kamargaon College
Sessional Examination, 2023
B.A. 5th Semester
Subject: Education (Honours)
Paper: Guidance and Counselling
Paper Code: DSEED 501

Time: 1: 30 Hours.

Full Marks: 40

1. Answer the following questions: 1×4=4
 - i) Who is the chief exponent of Directive Counselling?
 - ii) Write one characteristic of Centralized Counselling Services.
 - iii) "Counselling is a face-to-face relationship in which growth takes place in the counsellor as well as the counsellee."-Who said this?
 - iv) Mention any one tool of counselling services.
2. Write short notes on the following (any three): 4×3=12
 - a) Principles of Counselling.
 - b) Organization of guidance services
 - c) Counselling for adjustment
 - d) Relationship between guidance, counselling and teaching
3. Define Counselling. Discuss the nature and scope of Counselling. 2+4+6=12

OR

What is Non-Directive Counselling? Discuss its merits and demerits. 2+5+5=12
4. Discuss the role of Counsellor, Parents and Teachers in Secondary Schools. 4+4+4=12

Kamargaon College
1st Sessional Examination 2024
B.A. 6th Semester (CBCS)
Sub : Assamese Honours
Paper : C-14

Time : 1

Marks : 25

১. অসমৰ আৰ্যমূলীয় ভাষাসমূহৰ নিৰয়ে এক পৰিচয়মূলক টোকা যুগুত কৰা
নাইবা ১২

অসমত প্ৰচলিত তিব্বতিবৰ্মীয় ভাষা সম্পৰ্কে এক আলোচনা আগবঢ়োৱা।

২. অসমীয়া ভাষালৈ আৰ্যভিন্ন ভাষাৰ অৱদান সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

নাইবা ১০

আৰ্যভিন্ন ভাষালৈ অসমীয়া ভাষাৰ অৱদান সম্পৰ্কে এক আলোচনা
আগবঢ়োৱা।

৩. চমু উত্তৰ লিখা :

১x৩=৩

ক) 'কিৰাত-জনকৃতি' নামৰ গ্ৰন্থখনৰ স্ৰষ্টা কোন?

খ) এটা নুগোষ্ঠীৰ উপভাষাৰ নাম লিখা।

গ) 'Linguistic Survey of India' কাৰ ৰচনা?

KAMARGAON COLLEGE
SESSIONAL EXAMINATION, 2023
B.A. 5TH SEMESTER
SUBJECT: EDUCATION (Honours)
PAPER: EDNH 501 (EDUCATION IN POST INDEPENDENT INDIA)

Full marks: 40

Time: 1 ½ hours

1. Answer the following questions- 1×5 = 5
 - a) Which article of the Indian Constitution is related to free & compulsory primary education?
 - b) Which is the 1st Education Commission of Independent India?
 - c) Which commission recommended the establishment of Academic Staff Colleges in Universities?
 - d) What is the full form of DIET?
 - e) What is Rural University?
2. Write short notes on- 4×2=8
 - a) Educational Scenario at the time of Independence of India
 - b) Problems of Secondary Education according to Secondary Education Commission
3. Answer briefly- 3×5= 15
 - a) Write the reasons for inclusion of education in the Concurrent List.
 - b) What should be the curriculum of secondary education according to Secondary Education Commission?
 - c) What were the result of the New Education Policy 1968?
4. Discuss in brief about the relevance of the New Education Policy 1986 in present education system. 12

Or

Critically discuss the Indian Education Commission's recommendations.

12

Kamargaon College
1st Sessional Examination 2024
B.A. 4th Semester (CBCS)
Sub : Assamese Honours
Paper : C-8

Time : 1 hour

Marks : 25

১. তুলনামূলক সাহিত্যৰ সাধাৰণ ধাৰণা দাঙি ধৰি ইয়াৰ উৎপত্তি আৰু প্ৰয়োজনীয়তা
সম্পৰ্কে বুজাই লিখা। ১২
- নাইবা
সাহিত্যৰ লগত কলাৰ অন্য শাখাৰ সম্পৰ্কৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা। ১২
২. ভাৰতীয় তুলনামূলক সাহিত্যৰ ইতিহাস সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। ১০
- নাইবা
তুলনামূলক ভাৰতীয় সাহিত্যৰ প্ৰাসংগিকতা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। ১০
৩. চমু টোকা লিখা : ১x৩=৩
- ক) 'তুলনামূলক সাহিত্য আৰু অনুবাদ বিচাৰ' গ্ৰন্থৰ স্ৰষ্টাজনৰ নাম লিখা।
খ) CILA ৰ সম্পূৰ্ণ ৰূপ লিখা।
গ) ভবেন্দ্ৰনাথ শইকীয়াৰ সাহিত্যৰ আধাৰত সৃষ্ট এখন চলচ্চিত্ৰৰ নাম লিখা।

I. Answer any three of the following questions:

7x3=21

- Discuss *Paradise Lost* as an epic.
- Write a note on the character of Satan.
- Discuss *The Rape of the Lock* as a mock heroic poem.
- Critically illustrate the theme of revenge and its importance in creating the tragic effect in the play *The Duchess of Malfi*.
- Critically analyze the characters of The Duchess and Antonio in the play *The Duchess of Malfi*.
- "Aphra Behn has significantly given voices to the female characters especially Hellena and Florinda in the play *The Rover*"- Elaborate the statement with reference to the text.

Write short notes on any four of the following:

2x2=4

- Paradise Lost*
- The Rape of the Lock*
- Bellinda
- Satire
- Ferdinand
- Delio
- The Cardinal

.....X.....X.....

Kamargaon College
1st Sessional Examination 2024
B.A. 6th Semester (CBCS)
Sub : Assamese Honours
Paper : C-13

Time : 1 hour

Marks : 25

১. পূৰ্ববী বৰমুদৈৰ সাহিত্যকৃতি সম্পৰ্কে উল্লেখ কৰি 'বুঢ়ী আইৰ সাধু' চুটিগল্পৰ ভাববস্তু সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। ১২

নাইবা

লক্ষ্মীনন্দন বৰাৰ সাহিত্য প্ৰতিভাৰ পৰিচয় দাঙি ধৰি 'সখা দামোদৰ' গল্পটোত অসমীয়া গ্ৰাম্য সমাজ জীৱনৰ চিত্ৰ কেনেদৰে প্ৰতিফলিত হৈছে আলোচনা কৰা।

১২

২. 'হিয়াকইদম' উপন্যাসত প্ৰতিফলিত সমসাময়িক ৰাজনৈতিক স্থান সম্পৰ্কে এক পৰ্যালোচনা আগবঢ়োৱা। ১০

নাইবা

'এহাত ডাবা' গল্পত অধিবাস্তৱবাদী ধাৰণা কেনেদৰে প্ৰকাশিত হৈছে আলোচনা কৰা।

১০

৫. চমু উত্তৰ লিখা :

১x৩=৩

- ক) 'সীমাৰ পৰিসি ভাঙি' শীৰ্ষক ভ্ৰমণ কাহিনীৰ অষ্টা কোন ?
খ) পূৰ্ববী বৰমুদৈৰ সাহিত্য অকাডেমী বঁটা প্ৰাপ্ত গ্ৰন্থখনৰ নাম লিখা।
গ) সৌৰভ কুমাৰ চলিহাই সাহিত্য অকাডেমী বঁটা লাভ কৰা গ্ৰন্থখনৰ নাম কি ?

Sessional Examination, 2023

Course Code: HISC1

Course Title: History of India -I (Prehistory to c.300 BCE)

Full Marks -25

1. Answer the following questions.

(a) Write in details about the human evolution in Indian Pre-history. 10

Or

(b) Evaluate the role of sources of Indian Pre-history with special reference to stone tools, bones, postherds, artifacts. 10

(c) Discuss about the socio-economical condition in vedic period. 10

(d) Discuss about the socio-economical condition in later vedic period. 10

2. Write short notes (Any one) 5

(i) Pre-history and Proto-history

(ii) Radiocarbon dating

(iii) Rigvedic settlement

(iv) Sabha and Samiti

KAMARGAON COLLEGE
1ST SESSIONAL EXAMINATION 2024
B.A. 6TH SEMESTER

SUBJECT: EDUCATION (HONOURS)

PAPER: EDNH602 (CHILD AND ADOLESCENT PSYCHOLOGY)

Time: 1-hour

Full marks: 25

1. Answer the following questions- 1×5=5
 - a) Who wrote the book 'A Biological Sketch of an Infant?'
 - b) What is another name of Child Psychology?
 - c) Which year is known as the most critical stage of childhood?
 - d) Mention one advantage of Clinical Method.
 - e) Mention any one characteristics of Childhood.
2. Write short notes on any two of the following- 2×5=10
 - a) Role of school in Child's Development
 - b) Language Development during Childhood
 - c) Role of Home in Emotional Development during Childhood
3. Which methods are more effective for collecting data for Child Psychology according to you? Justify your answer. 10

Sessional Examination, 2023
Course Code: HISC1

Course Title: History of India -I (Prehistory to c.300 BCE)
Full Marks -25

1. Answer the following questions.

(a) Write in details about the human evolution in Indian Pre-history. 10

Or

(b) Evaluate the role of sources of Indian Pre-history with special reference to stone tools, bones, postherds, artifacts. 10

(c) Discuss about the socio-economical condition in vedic period. 10

Or
(d) Discuss about the socio-economical condition in later vedic period 10

2. Write short notes (Any one) 5

- (i) Pre-history and Proto-history
- (ii) Radiocarbon dating
- (iii) Rigvedic settlement
- (iv) Sabha and Samiti

Kamargaon College
2nd Sessional Examination May/2024
B.A. 4th Semester (CBCS)
Sub : Assamese Honours
Paper : C-10

Time : 1 hour

Marks : 25

১. হীৰেন গোহাঁইৰ গদ্যৰীতি সম্পৰ্কে নিৰ্ধাৰিত পাঠ্যৰ আধাৰত আলোচনা কৰা।

১৩

২. অসমৰ নৃ-গোষ্ঠী আৰু ভাষা-গোষ্ঠীসমূহৰ বিষয়ে এক আলোচনা যুগুত কৰা।

১২

KAMARGAON COLLEGE

1st Sessional Examination-2022

1st Semester, Education (II)

Paper code & Title EDNH101: Philosophical Foundation of Education

Full marks- 40

Time- 1 Hour 30 minutes

Answer the following questions

1. What is social aim of education? How do the functions of education help to develop the human values? 3+7=10
2. Explain the nature and scope of Educational Philosophy. Describe the role of Philosophy in determining aims of education. 3+3+4=10
3. How has Naturalism influenced the present Indian education system in terms of methods of teaching and role of teachers? 5+5=10
4. How has pragmatism influenced the present day education system? 10

Kamargaon College
Sessional Examination, 2023
B.A. 3rd Semester, Subject: Education (Honours)
Paper: Great Educators and Educational Thoughts
Paper Code: EDN11301

Time: 1: 30 Hours.

Full Marks: 40

1. Answer the following questions:
a) Who was the propounder of Advaita Vedanta?
b) Who wrote the book "of Grammatology"?
c) "Education is not preparation for life, education itself is life."-Who said this?
d) Mention one method of teaching according to Vivekananda.
1×4= 4
2. Write short notes on the following (Any three):
i) Yagyavalka and Indian Idealism
ii) Dewey's Experimental School
iii) Relevance of Basic Education now-a-days
iv) Derrida's concept of Deconstruction
v) Man-making education of Vivekananda
4×3=12
3. Discuss the educational philosophy of Shankaracharya.
Or
What is Education according to Derrida? Discuss Derrida's reaction to Rousseau's Naturalism.
12
4+8=12
4. Critically examine the relevance educational thoughts of Sankardeva in the present education system.
12

1ST SESSIONAL EXAMINATION

B.A. 5TH SEMESTER

SUBJECT: EDUCATION (Honours)

PAPER: DSEED 501 (GUIDANCE & COUNSELLING)

Full marks: 40

Time: 1 ½ hours

1. Answer the following questions-

1*5= 5

- a) What is guidance?
- b) Who was the principal propagator of Directive Counselling?
- c) What is Occupational Information?
- d) Mention one importance of Guidance at pre-primary stage of education.
- e) Mention one type of counselling services.

2. Answer briefly (any three)

5*3=15

- a) What is the importance of a good guidance programme?
- b) Discuss the scope of counselling.
- c) Write a note about Interview as a basic tool of counselling services.
- d) How can occupational information be disseminated among the students? Discuss.
- e) Write briefly about Follow-up services.

3. What do you mean by counselling? Discuss its various types.

1+3+3+3=10

Or

What is sociometric method? Discuss its uses and limitations.

2+4+4=10

4. Establish the relationship between guidance and counselling. How far these are different from each other?

5+5=10

Or

Discuss the role of counsellor and teachers in secondary schools.

5+5=10

Kamargaon College
2nd Sessional Examination May/2024
B.A. 4th Semester (CBCS)
Sub : Assamese Honours
Paper : C-8

Time : 1 hour

Marks : 25

১. অসমত তুলনামূলক সাহিত্যৰ প্ৰাসংগিকতা সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা। ১২
২. 'বাণপ্ৰস্থ' আৰু 'সন্ধ্যাবাগ'ৰ এটি তুলনামূলক আলোচনা দাঙি ধৰা। ১৩

Sessional Examination, 2023
Kamargaon College
Subject: Multidisciplinary Generic Elective
Title of the paper: Economic History of India
Class: B.A. 1st Semester

Time: 1.5 hours

Full Marks: 30

Answer the following questions.

1x5=5

- a. For how many years the British ruled in India?
- b. Define Gram Swaraj.
- c. Who was the first to introduce railway service in India?
- d. Mention the main agricultural crops produced in India.
- e. Name two Indian Economists.

Answer any five of the following questions:

5x5=25

1. Write the main economic ideas of M.K. Gandhi.
2. Write a short note on drain theory.
3. Write the main causes of economic stagnation during British Colonial period.
4. Write the main features of agricultural marketing in India.
5. Write the major causes of commercialization of agriculture in India.
6. Discuss about agricultural credit.
7. Discuss the problem of rural indebtedness in India.

KAMARGAON COLLEGE
SESSIONAL EXAMINATION - 2023
B.A. 3rd SEMESTER, SUBJECT: EDUCATION (Honours)
PAPER CODE: EDN15M1

Full marks: 40

Time: 1 ½ hours

1. Answer the following questions-

1x5= 5

- What is formative evaluation?
- Mention one characteristic of Mean.
- Mention the formula of calculating Quartile Deviation.
- Mention any one characteristic of Measurement.
- Existence of absolute zero point is a characteristic of physical measurement. (true/false)

2. Write short notes on-

3x3=15

- Merits of Diagnostic Evaluation
- Continuous and Comprehensive Evaluation
- Merits and Demerits of Median as a measure of Central Tendency

3. Find out Mean, Median and Mode from the following table

10

Class Interval	Frequency
55-59	2
50-54	6
45-49	5
40-44	8
35-39	6
30-34	10
25-29	6
20-24	4
15-19	2
10-14	1

N=50

4. Calculate the Standard Deviation from the following table-

10

Class Interval	frequency
85-89	1
80-84	2
75-79	3
70-74	5
65-69	5
60-64	15
55-59	10
50-54	12
45-49	7
40-44	8
35-39	2

N=70

Kamargaon College
1st Sessional Examination 2024
B.A. 4th Semester (CBCS)
Sub : Assamese Honours
Paper : C-9

Time : 1 hour

Marks : 25

১. ভাৰতীয় আৰ্যভাষাৰ ক্ৰমবিকাশ সম্পৰ্কে এক আলোচনা যুগুত কৰা।

১২

২. মধ্যভাৰতীয় আৰ্যভাষা সম্পৰ্কে চমু আলোচনা দাঙি ধৰা।
নাইবা

১০

আদি প্ৰাকৃত বা পালি ভাষা সম্পৰ্কে আলোচনা আগবঢ়োৱা।

১০

৩. চমু উত্তৰ লিখা :

১x৩=৩

ক) তিনিবিধ প্ৰাকৃত ভাষাৰ নাম লিখা।

KAMARGAON COLLEGE

Sessional Examination- 2023

Sub: Education (II)

Course Title- Mental Health Issues

Course Code- DSE-2

Full Marks- 40

Time- 1.30 hours

1. Answer the following questions-

1 x 5 = 5

- a. "A mind that found itself" – who wrote this book?
- b. "Mental health is full and harmonious functioning of the whole personality." Who said this sentence?
- c. "Home is the original starting point of education." Who said this sentence?
- d. What is Frustration?
- e. Write the meaning of personality?

2. What do you mean by Mental Hygiene? Discuss about different functions of Mental Hygiene.

2 + 5 = 7

3. What is maladjustment ? Discuss the causes of maladjustment?

2 + 5 = 7

4. Discuss about different factors influence on human personality.

5

5. Discuss the ways of removing frustration.

5

6. Discuss the measures for keeping mental health in school.

5

7. What do you mean by community? Discuss the causes of deteriorating mental health in the community.

1 + 5 = 6

KAMARGAON COLLEGE

1st Sessional Examination-2022

3rd Semester, Education (II)

Paper code & Title EDN11302: Measurement and Evaluation in Education

Full Marks- 40

Time- 1 hour 30 minutes

Answer the following questions

1. Write about the concept and scope of measurement. 3+ 7=10
2. What do you meant by continuous evaluation? Write about the educational significance of continuous and comprehensive evaluation. 2 + 8= 10
3. Write about the procedure for construction and Standardisation of a Test. 10
4. Write short note on Binet- Simon Scale of 1908 and 1911. 5 + 5= 10

KAMARGAON COLLEGE

1st Sessional Examination-2024

Paper code & Title: EDNC2- Foundations of Education-II

Full Marks- 25

Time- 1 Hour

1. Answer the following questions-

1 × 5 = 5

- a. What is the meaning of the word "Pabbajja"?
- b. Who were 'Srirampur Trio'?
- c. Who introduced the 'Monitorial system'?
- d. What does 'Currere' mean?
- e. "A curriculum is a written document."- Who said this?

2. Write about the aims and objectives of Vedic education? 5

3. How was the teacher-pupil relationship in Vedic education? Write briefly. 5

4. What do you mean by Wood's Despatch? Why this despatch is called 'Magna carta' of Indian education? 1 + 4 = 5

5. What do you mean by co-curricular activities? Write about its importance. 1 + 4 = 5

KAMARGAON COLLEGE, KAMARGAON

Supplemental Examination 23

Subject: Economics Paper: C/O

Name: Priyankhi Devi

Class: BA 4th Sem Roll No. 71

Invigilator: B/S/2024

18
25

figure in India but could not stop untouchability. He fought for equality regardless of genders and caste.

He became the constitution of India and the reservation system.

1. Q) Through The Looking Glass is a ~~novel~~ story which is a part of the ~~novel~~ literature. It is a story of an eight year old who ~~imagines~~ is very imaginative and suddenly appears in a world full of magicalities where everything is backward, running only brings back to the initial position and there are talking flowers.

can talk and one has to hold a book up in the mirror in order to read it.

2 She follows her adventurous adventurous journey in this world ^{all} by herself.

2. Dalits in India:-

• d. Dr B R Ambedkar:- Dr. B. R. Ambedkar was born in a family in Maharashtra. He belonged to the Mahar community which were considered as untouchables. He faced a lot of discrimination and casteism throughout his life. He finally become gets higher education from abroad and becomes a prominent

not be touched. Later, a 19th century anti-caste theorist and reformer, Jyotirao Phule referred to Dalits as untouchables or Dalits which means 'broken people'. Ambedkar typically used 'depressed classes'. Later, Gandhi popularized the term 'Harijan' which means children of God, as Hari being ^{one of} the central God of Hindus.

Bhimrao Ambedkar was born in a Dalit family in Maharashtra. He belonged to the 'Matar' community which is considered as an untouchable community. He faced a lot of problems and discrimination throughout his life, starting from his childhood. He was denied from getting access to water in preschool.

to read a book, she has to hold it up to the mirror. So, as for from the use symbolism, we can see how Lewis Carroll portrays an eight year olds imagination. She was just sitting with her kitten in her drawing room and she suddenly, magically appears in that magical world where everything has to be done backwards and one has to hold a book up to the mirror if he wants to read it. After wandering in the world, she finds some talking flowers and in a garden. and that's where she finds the rose. The rose shows the way to get to the Red Queen. Red queen is -ches a little bizzare about

(2) Ans:-

Lewis Carroll

(a) In 'Through The Looking Glass'; uses symbolism to convey the differentiate capitalism and the cause of it. ^{As a} It is the result of loss of innocent children and was caused because of the knowledge of capitalism and money.

There is a lot of things in 'Through The Looking Glass', that can be viewed as symbols. But nothing clearly represents anything in particular. The symbols work together to convey a certain meaning. As we can see, Lewis Carroll draws a boundary between being awake and and being asleep so that

17/2
20

VAMARGAON COLLEGE

Semester: 2022

Subject: English

Name: Pratyushdipa Deha

Class: BA 2nd Sem Hum 229

Instructor:

545210

অতি চৰকাৰে গুৰুত্ব দিছিল যদিও ইয়াৰ আৰম্ভণিৰ সময়ত
বহুত লোকে ব্যৱস্থা হাতত লোৱা নাছিল। লোকেই
মুঠৰ দ্বিগুণৰ বাবে ১৯৯২ চনত ২৫ মাৰ্চ তাৰিখে
বিধানীয়ে সৰ্বজনীন ভাৱে আগবঢ়ায়। ইয়াৰ আৰম্ভণি
অন্তিমমুহূৰ্ত্ত আছিল -

১) আৰম্ভণিৰ লক্ষ্যৰ আৰম্ভণি অৱস্থাত কোৱলিটিসমূহৰ বাবে
অৱশ্যে নহয় যদিও লাভ লাভে এই আৰম্ভণি সফলত
কোৱলিটি অৱশ্যেই হ'ব।

২) লোকে লিখিব দাখিলসমূহ জ্বলন্ত-ব-মিউনিচিপেলিটি ৪৫
আৰু লোকল ৪৫সমূহৰ দ্বাৰা আৰম্ভণি কৰিব লাগে।

৩) লোকে আৰম্ভণিৰ লক্ষ্যৰ বাৰ্য্যতাৰ বাবে অৱশ্যে
লক্ষ্য আৰম্ভণি কৰিব লাগে।

৪) জ্বলন্ত অৱশ্যেইয়াৰ ওপৰত ইতিমধ্যে লিখিব
নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগে।

৫) লিখিব ৪৫ লিখিবলৈ দিন আৰু সময়
নিৰ্ধাৰণ কৰিব লাগে।

৬) লিখিবলৈ টোকাৰ লিখিবলৈ লিখিবলৈ নহি
কৰিবলৈ বাবে টোকাৰ লিখিবলৈ লিখিবলৈ
লাগে।

লিখিবলৈ লিখিবলৈ লিখিবলৈ লিখিবলৈ
লিখিবলৈ লিখিবলৈ লিখিবলৈ লিখিবলৈ
লিখিবলৈ লিখিবলৈ লিখিবলৈ লিখিবলৈ

III) অস্বপ্ন- ব্যক্তিবৈকী অনুমান: মি অনুমানিত অস্বপ্ন
আর হ ব্যক্তিবৈকী দুয়োটা ব্যাপ্তি সম্বন্ধে ওপকত
নির্ভর করি ককা হয়, তাকে অস্বপ্ন - ব্যক্তিবৈকী
অনুমান বোলা হয়। মেনে -

অস্বপ্ন অনুমান:— পর্বতশ্রেণীত ছুই আছে।
পর্বতশ্রেণীত বোরা আছে।
∴ পর্বতশ্রেণীত ছুই আছে।

ব্যক্তিবৈকী অনুমান: ~~পর্বতশ্রেণীত ছুই আছে~~ ~~মি অন্য দুততকি পুঙ্ক আছে~~
মি অন্য দুততকি পুঙ্ক আছে
গোন্ধ নাই।
পুঙ্কির গোন্ধ আছে।
∴ পুঙ্কির অন্য দুততকি পুঙ্ক।

দুয়োটা অনুমান
সামঞ্জস্য থাকিবে
নাহে।

৪) হেতুপদ আৰু সাৰ্য্য পদৰ মাজৰ ব্যাপ্তি সম্বন্ধৰ
কি কালে প্রতিষ্ঠা কৰা হয়, তাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি
ভিন্নৰূপে ভাগ কৰা হয়। সেই ভিন্নৰূপে হ'ল -

১) কোৱলোক্তাঃ : অনুমান।
মি অনুমান কোৱল অঙ্কন ব্যাপ্তি
সম্বন্ধৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি কৰা হয়, তাকে
কোৱলোক্তা অনুমান কোৱল হয়। ইয়াত দু ব্যক্তিকে
সম্বন্ধৰ ব্যাপ্তি সোৱা নানায়, মেনে -

পৰ্বতগৈত দুই আছে,
পৰ্বতগৈত দোৱা আছে,
∴ পৰ্বতগৈত দুই আছে, } X

২) কোৱল
ক ব্যক্তিকে : অনুমান; মি অনুমানত কোৱল
ব্যক্তিকে দু ব্যাপ্তি সম্বন্ধৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ
কৰি কৰা হয়, তাকে কোৱল ব্যক্তিকে অনুমান
কোৱল হয়, মেনে - মি অন্য দুতৰকৈ পুথক

আৰ গোন্ধ নাই।

এ পৃথিবীৰ গোন্ধ নাই, আছে

∴ পৃথিবী অন্য দুতৰকৈ পুথক।

② হেতুগত আৰু সাৰ্বজনীনৰ মাজৰ ব্যাপ্তি অনুসৰে
একি প্ৰকৃতি অনুসৰি জিৱিত ভাগত ভাগত ভাগ
কৰা হৈছে - ① পূৰ্ববৎ অনুমানঃ যি অনুমানত কাৰণ
পৰা কাৰণলৈ কাৰ্য্য হয়, তাৰে পূৰ্ববৎ অনুমান বুলি
কেৱলো হয়। মেনে - জেৱা মেৱত কলো পোৱা দেখি
বৰষুণ হ'ব বুলি কাৰ্য্য অনুমান।

② শেষবৎ অনুমানঃ কাৰ্য্যৰ পৰা কাৰণলৈ হ'ব কাৰ্য্য
অনুমানক শেষবৎ অনুমান বোলা হয়। ইয়াত কাৰ্য্যৰে
পৰা কাৰণলৈ অনুমান কাৰ্য্য হয়। মেনে - বাতিপুৰা
চোঁতালত লাগি দেখি বাতি বৰষুণ দিয়া বুলি কাৰ্য্য
অনুমান।

③ সামান্যতোদৃষ্ট অনুমানঃ পূৰ্ব অৱিষ্কৃত আৰু সাধাৰণ
জানৰ ওপৰত কিত্তি কৰি যি অনুমান কাৰ্য্য হয়, তাৰে
সামান্যতোদৃষ্ট অনুমান বোলা হয়। মেনে - চন্দ্ৰৰ
গতি সম্পৰ্কীয় জান।

$$13\frac{1}{2} + 8 = 21\frac{1}{2} = 22$$

③ Aus: অনুমান হ'ল এক প্ৰকৃত জ্ঞান, জোৰা বিমৰ্ষ
ওপৰত তিতি কৰি অজ্ঞাত বিষয়ত উপনীত হোৱাৰো
অনুমান বুলি কোৱা হয়। এই অনুমানক লগত
দৰ্শন তিতিৰি তেওঁত তেওঁ বৰ্ষিছে, সেইবোৰকই হ'ল -

① অনুমানৰ ওপৰত তিতি কৰি ক্রি দুটি অংশত ভাগ
কৰা হৈছে - ১) স্বার্থানুমান : যি অনুমান নিজেৰ কাৰণে
বা ব্যক্তিগত কাৰণত কৰা হয়, তাৰো স্বার্থানুমান
বুলি কোৱা হয়। যেনে : সকলো জেৰু বস্তু হয় বান্ধু
যি এটা জেৰু বস্তু,
∴ ইটি হ'ল বান্ধু।

② পৰার্থানুমান : যি অনুমান আনকো সুকাৰ্য্য কাৰণে
বা আন কাৰণে কৰা হয় তাৰো পৰার্থানুমান
কোৱা হয়। যেনে - ইয়াত বনেৰ পৰ্য্যবেক্ষণ লগত
আছে, সেইবোৰকই হ'ল - সত্যতা, হেতু, উপেক্ষণ,
উপলব্ধি আৰু নিগমন।

i) আগাঞ্জের : যেতিয়া এটা বস্তু পূৰ্ণ হৈ পৰিব
সময়তে যি হৈ পৰিব অঙ্গৰ হয় সেই অঙ্গৰ পিছলৈ
হৈ পৰিব পাছত ই লাইকিয়া হয় তাকে, আগাঞ্জের
বোলে। যেনে : মাটিৰ পৰা বুল্মাবে মটী নিৰ্মাণ কৰা,
ইয়াত প্ৰথমতে মাটিত মটীৰ অঙ্গৰ আছিল। নিচো
মটীৰে নিৰ্মাণ হোৱাত লাইকিয়া হল। ✓

ii) স্বংসাঞ্জের : ^{কোনো} যেতিয়া এটা বস্তু স্বংস হোৱাৰ
পিছত যি স্বংসাক্ষেপ থাকে, তাত সেই বস্তুৰে অঙ্গ-
ৰকে স্বংসাক্ষেপ বোলা হয়। যেনে - মটী এটা
ভেঙি মোৱাত তাত যি মোৱা মটীৰ অঙ্গৰ আছিল
মাত্ৰত ই মটীৰ অঙ্গৰকে স্বংসাঞ্জের বোলা হয়।

iii) অভ্যন্তৰাঞ্জের : ^{বস্তুত এখন পৰ্যন্ত কষ্ট হৈছে} কোনো এটা ^{বস্তুৰ} ^{মাজত} ^{একা}
অঙ্গৰ ^{বৰ্ত্তমান}, অতীত, বৰ্ত্তমান আৰু ভৱিষ্যতে ^{বেগতিয়া}
^{সংগত} ^{সম্পূৰ্ণ} বহন তাকে অভ্যন্তৰাঞ্জের বোলে। যেনে -
যদি এখন বেগতিয়াও মানুহ হ'ব জোৱাৰে, ^{এয়া} ^{কিন}
^{এয়া} ইত্যাদি।

$$9 + 4\frac{1}{2} = 13\frac{1}{2} +$$

কিনয়; পরর্তীতে যোগ আছে।

নিগমিত :: পরর্তীতে দুই আছে। ✓

পৰামৰ্শানুসারিত মিত্ৰে অনুমানের উচিত ভাষা, প্রতিবে
ই এক পরোক্ষ জ্ঞান। ই এই অনুমানের কোনোর আশ্রয়
সহিত নাথাকে। ইহাও নদ ভিত্তি এবং বচন ভিত্তি
থাকে।

৫) বৈজ্ঞানিক দর্শনের সংসর্গাত্মকতা : বৈজ্ঞানিক দর্শন

পদার্থের দুটি ভাগে ভাগ করা হয়। এক হল
এর পদার্থ এবং আরও হল অজ্ঞের পদার্থ। এর পদার্থ
অস্তিত্বপূর্ণতার বুদ্ধি এবং অজ্ঞের পদার্থের লাভের
পূর্ণতার বুদ্ধি। এই অজ্ঞের পদার্থের দুটি ভাগে

4½

ভাগ করা হয় - অন্যত্যাগের এবং সংসর্গাত্মক
সংসর্গাত্মক হল যেতিয়া এক বস্তু অন্য এক

বস্তু অজ্ঞের দেখা দেওয়া যায়, তাকে সংসর্গাত্মক
বোলে। যেতে - সর্বোত্তম গাঠনিক লাভ। ই সর্বোত্তম
গাঠনিক অজ্ঞের বুদ্ধি। এই সংসর্গাত্মক
ভিত্তি ভাগে ভাগ করা হয়। যেই বস্তুটি হল।

(6)